

ประสิทธิผลโรงเรียน School Effectiveness

นที มณีรัตน์¹

Natee Maneerat

บทคัดย่อ (Abstract)

ประสิทธิผลโรงเรียนได้เริ่มเผยแพร่เป็นครั้งแรกในช่วงต้นศตวรรษ 1950 อย่างไรก็ตามเป็นความยุ่งยากอย่างมากในการให้คำนิยามของประสิทธิผลโรงเรียนเป็นเพราะมีองค์ประกอบมากเกินไปที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ในช่วงต้นศตวรรษ 1970 มีการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลโรงเรียนที่ชี้ให้เห็นว่าประสิทธิผลโรงเรียนได้รับความเอาใจใส่ในสาขาการศึกษาเพราะโรงเรียนต่างๆ เชื่อว่ามีองค์ประกอบในโรงเรียนที่ไม่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนขณะที่ในต้นศตวรรษ 1980 มีการศึกษา พบว่า กิจกรรมทั้งหลายของโรงเรียนสามารถมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ประสิทธิผลโรงเรียนได้ใช้บ่อยครั้งในการเป็นเครื่องมือในการประเมินความสำเร็จของครูในเรื่อง ทักษะความรู้ ทักษะคุณลักษณะค่านิยมของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของนักเรียนอีกด้วย วัตถุประสงค์ของบทความนี้เพื่อทบทวนประสิทธิผลโรงเรียนที่ได้มีการศึกษาโดยนักวิจัย และนักวิชาการต่างประเทศโดยเขียนอยู่บนแนวคิดของทฤษฎี และตัวแบบประสิทธิผลโรงเรียนโดยสกินเนอร์, ยูไลน์, มิลเลอร์และมีแกนองค์ประกอบของประสิทธิผลโรงเรียน กระบวนการประสิทธิผลโรงเรียน คุณลักษณะโรงเรียนที่มีประสิทธิผล และดัชนีประสิทธิผลโรงเรียน

คำสำคัญ (Keyword): ประสิทธิผลโรงเรียน; ตัวแบบประสิทธิผลโรงเรียน; ดัชนีประสิทธิผลโรงเรียน

Abstract

The School effectiveness was the first introduced since early 1950. However, it is too complicated to define school effectiveness because too many factors influence the effectiveness of the school. There was a study about school effectiveness in the early 1970 indicated that effective school received less attention in the education field because of schools believed that there were factors in the school did not effect on the student achievement. Whereas in the early 1980, the study found that all activities at school can influence the effectiveness of the school. The school effectiveness often used as a measurement of evaluating

Received: 2021-04-27 Revised: 2021-07-26 Accepted: 2021-08-02

¹ มหาวิทยาลัยสยาม Siam University. Corresponding Author e-mail: nateem@siamtechno.ac.th

the success of the teachers in terms of knowledge skills, attitudes, personality, student s value and academic achievement as well. The purpose of this article to review the school effectiveness studied by international researchers and schools. This article was written based on the concept of school effectiveness, the theory of school effectiveness model by Scheenrens, Uline Miler and Megan, elements of school effectiveness process of school effectiveness, effective school characteristics and school effectiveness index.

Keywords: School effectiveness; School Effectiveness Model; School Effectiveness Index.

บทนำ (Introduction)

หนึ่งในวาระการประชุมหลักทางด้านนโยบายระดับโลก ประการหนึ่ง คือ การเพิ่มความสำเร็จของโรงเรียน (Sahlberg, P.,2011) วาระเชิงนโยบายระดับโลกดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า คุณภาพการศึกษาเป็นความต้องการจำเป็น (need) ของสังคมสมัยใหม่ สมรรถนะของหน่วยงานในการจัดการศึกษาจะต้องเร่งรัดและขับเคลื่อนให้โรงเรียนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนสามารถสนองต่อความต้องการในศตวรรษที่ 21 เพื่อการเตรียมการที่ดีกว่าสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะต้องมีความรู้ ทักษะค่านิยมและเจตคติที่จำเป็นแล้วพร้อม ถ้านักเรียนมีการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีพื้นฐานที่เข้มแข็งในการเรียนรู้ พอเข้าสู่การศึกษาระดับอุดมศึกษา นักเรียนกลุ่มนี้จะกลายเป็นผู้เรียนที่มีนวัตกรรมและสามารถแข่งขันได้และในที่สุดจะกลายเป็นทุนมนุษย์ที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ และเนื่องจากโลกปัจจุบันเป็นตลาดที่ไร้พรมแดนอย่างกว้างขวาง การเผชิญกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 กับการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจในระดับโลกได้นั้นความจำเป็นในการจัดให้โรงเรียนมีคุณภาพควรจะเป็นลำดับความสำคัญต้น ๆ เพื่อให้แน่ใจว่าแรงงานที่ออกเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจจะมีทักษะ และคุณภาพสูงพร้อมที่จะทำงานในอีกหลายปีข้างหน้า สำหรับประเทศไทยได้มีความตระหนักเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในด้านคุณภาพของทุนมนุษย์ในปี พ.ศ. 2561 มีการประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 ฉบับใหม่(สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) โดยกำหนดเป้าหมายหลักที่เป็นผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (desired outcomes of education:DOE Thailand) หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้องดำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือเป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนานตนเองให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน โดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียน

เป็นผู้ที่มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ (Competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่างๆ

มีสุนทรียะรักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพ บนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงของชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

2. ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม

เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเอง และสังคม

3. พลเมืองที่เข้มแข็ง

เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทย และพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรมความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ เป้าหมายด้านผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาไทยจะบรรลุผลและการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น การทำให้โรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทุกสังกัดทั่วประเทศมีคุณภาพสูงขึ้นด้วยใช้โมเดลประสิทธิภาพโรงเรียน ∞ (School Effectiveness) เป็นแนวทางที่ ซาลิม, นาซีม, อูสเซนและอาซีน (Salcem, Naseem, Hussain ∞ Azeen, 2012) ซึ่งให้เห็นว่าประสิทธิภาพโรงเรียนเป็นตัวแปรตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนควรจะเป็นผลผลิตเบื้องต้นของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและจอยซ์ แมรี คลาริส ดิชา และชีลา (Joyce Mary Claris & Sheela, 2015) กล่าวว่าระดับความรู้ของประสิทธิภาพโรงเรียนจะช่วยให้โรงเรียนปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและองค์ประกอบอื่นๆ ที่กำหนดประสิทธิภาพโรงเรียนได้อย่างแน่นอน

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพโรงเรียน

1) นิยามของประสิทธิภาพโรงเรียน

นิยามของประสิทธิภาพโรงเรียนมีความหลากหลายทั้งนิยามและการวัดทั้งนี้เนื่องมาจากธรรมชาติที่หลายลักษณะและซับซ้อนของโครงสร้าง ยูไลน์และคนอื่น (Uline et al, 1998) แนวคิดประสิทธิภาพโรงเรียนมีการพัฒนามาเป็นระยะ 4 ระยะด้วยกันตั้งแต่ช่วงศตวรรษ 1960 ซึ่งในช่วงเวลานั้นมีตัวแปรและวิธีการที่ง่าย ๆ ในการค้นหาเหตุผลเพียงคำตอบโรงเรียนที่ดีและวิธีการทำให้โรงเรียนดีขึ้น ในคลื่นลูกที่หนึ่งของการศึกษาในช่วงศตวรรษ 1960 จนกระทั่งกลางทศวรรษ 1980 ได้มีความพยายามในการพิสูจน์หาผลกระทบของโรงเรียนที่มีต่อผลลัพธ์ของนักเรียน ระยะที่สองที่สิ้นสุดจากกลางศตวรรษ 1980 ถึงต้นศตวรรษ 1990 การศึกษาประสิทธิภาพโรงเรียนเน้นที่ตัวแบบระบบของปัจจัยนำเข้า/ผลผลิตและทรัพยากรของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ในช่วงระยะที่สามเกิดขึ้นระหว่างศตวรรษ 1990 มุ่งเน้นไปที่ตัวแบบปัจจัยนำเข้ากระบวนการและผลผลิตเพื่อพิสูจน์/ยืนยันประสิทธิภาพโรงเรียน และในช่วงเวลาปัจจุบันของแนวคิดประสิทธิภาพโรงเรียนได้จำแนกลักษณะสำคัญ 3 ประการได้แก่ ความเป็นสากลของวิชา/สาขาวิชา การเข้าไปสู่ขอบเขตการวิจัยเพื่อ

ปรับปรุงโรงเรียนและการสะท้อนอำนาจและความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน โรนัลด์และคนอื่น ๆ (Ronalds et al.2014) อย่างไรก็ตามจากการศึกษางานวิจัยของนักวิจัย และนักวิชาการต่าง ๆ บางกลุ่มมุ่งเน้นนิยามของประสิทธิผลโรงเรียนไปที่ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียนส่วนกลุ่มอื่นๆ สนใจที่ทัศนคติและพฤติกรรมของผู้เรียน(Dodson,2005)

โบทา (Botha, 2010) ให้นิยามประสิทธิผลโรงเรียน หมายถึงโรงเรียนดำเนินการบรรลุผลวัตถุประสงค์ของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับสกีเรนส์ (Scheerens,2013) ระบุว่าประสิทธิผลโรงเรียนเป็นการอ้างอิงถึงระดับการบรรลุเป้าหมายของโรงเรียนโดยทั่วไปแล้วประสิทธิผลโรงเรียนเป็นการรวมกันของมิติหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ในการดำเนินการเพิ่มประสิทธิผลการศึกษาในระยะเริ่มต้นเกี่ยวกับประสิทธิผลโรงเรียนมุ่งเน้นไปที่ความพยายามของโรงเรียนในการปรับปรุงสถานการณ์ของโรงเรียน และวัดผลผลิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อย่างไรก็ตามมีข้อโต้แย้งจากงานศึกษาวิจัยอีกจำนวนมากที่ไม่เห็นด้วยกับข้อความดังกล่าวข้างต้นและเชื่อว่าประสิทธิผลของโรงเรียนมุ่งเน้นไปที่ปัจจัยต่าง ๆ เช่นพฤติกรรมในชั้นเรียน อัตราการมีส่วนร่วมของนักเรียนและคุณค่าของการเรียนรู้ (Rutters M.,1983) ส่วนฮอปกินส์และเวส (Hopkins and West,1994) นิยามประสิทธิผลโรงเรียนว่าเป็นสถานที่สำหรับพัฒนาบุคลิก จิตพิสัย ทักษะพิสัย สังคมและสุนทรียศาสตร์ตามที่เป็นไปได้และสนับสนุนในการสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของนักเรียนให้มากที่สุด นอกจากนี้ประสิทธิผลโรงเรียนยังเกี่ยวข้องกับกระบวนการของโรงเรียน (Reezigt, G.J. & Creemers.B.P.,2005) และครูแสดงบทบาทที่สำคัญ ในการมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Hattie, J.A., 2009) นิยามประสิทธิผลโรงเรียนโดยสรุปแล้ว หมายถึง โรงเรียนที่ดำเนินการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ซึ่งถือว่าเป็นคุณลักษณะที่ชัดเจนของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล

2) ลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล

ตัวแบบประสิทธิผลโรงเรียนมีหลายตัวแบบ สำหรับตัวแบบที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายและเริ่มแรกที่สร้างขึ้นโดยเอ็ดมันส์ (Edmonds, 1979) เรียกว่าทฤษฎีตัวแบบ 5 องค์ประกอบของประสิทธิผลโรงเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางการศึกษาที่เข้มแข็ง
2. มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทักษะพื้นฐาน
3. บรรยากาศปลอดภัย และเป็นระเบียบ
4. คาดหวังสูงในผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน
5. ความถี่ของการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

เมอร์ฟีและฮอลลิงเจอร์ (Murphy Hallinger,1985) ระบุว่ามียอดประกอบที่เป็นลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลคือ 1) เป้าหมายมีชัดเจน 2) มีมาตรฐานหลักอยู่ในหลักสูตรที่สมบูรณ์ 3) คาดหวังสูง 4) มุ่งมั่นให้การศึกษาแก่นักเรียนแต่ละคนให้สมบูรณ์เท่าที่เป็นไปได้ 5) เหตุผลพิเศษสำหรับนักเรียนแต่ละคนที่ไม่ไปโรงเรียน 6) สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเรียบร้อย 7) ความรู้ลึกซึ้งของชุมชน และ 8) ความยืดหยุ่นและทัศนคติในการแก้ปัญหา

และเอ็ดมันส์ (Edmonds, 1988) ได้สังเคราะห์งานวิจัยและระบุว่าตัวแปรบางตัวที่มีความสัมพันธ์อย่างมากกับประสิทธิภาพโรงเรียน เช่น ภาวะผู้นำทางการบริหารที่เข้มแข็ง ทักษะเบื้องต้น ความคาดหวังที่สูงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นประจำและ ฮอปกินส์และคนอื่น ๆ (Hopkins, et al., 1995) ได้กล่าวว่าโรงเรียนต่าง ๆ สามารถสร้างความแตกต่างได้ ถ้าโรงเรียนพัฒนาใน 4 ลักษณะ ได้แก่ 1.) การไต่ถามและสะท้อนกลับโดยครู 2.) การวางแผนแบบร่วมมือ 3.) การพัฒนาครู 4.) การมีส่วนร่วมของนักเรียน

สมิท และทอมลินสัน (Smith and Tomlinson, 1990) แนะนำว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ประสบผลสำเร็จมีลักษณะ 4 ข้อ คือ) ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และบริหารจัดการโดยผู้บริหารระดับส่วนกลาง 2.) ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 3.) บรรยากาศของการเคารพนับถือระหว่างกลุ่มครูด้วยกัน 4.) การให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวกและการปฏิบัติของนักเรียน

แซมมอนส์และคนอื่น (Sammons, et al., 1995) และ เรโนลด์ (Renolds, 1996) จำแนกลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ออกเป็น 11 ข้อประกอบด้วย

1. ภาวะผู้นำร่วม
2. วิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม
3. แวดล้อมในการเรียนรู้
4. การเอาใจจดจ่อในการสอนและเรียนรู้ (การใช้เวลาในการเรียนรู้สูงสุด การเน้นด้านวิชาการ และการเน้นผลสัมฤทธิ์)
5. ความคาดหวังสูง
6. การเสริมแรงทางบวก
7. การกำกับความก้าวหน้า
8. สิทธิของนักเรียนและความรับผิดชอบ
9. การสอนด้วยความตั้งใจ
10. องค์การเรียนรู้ (การพัฒนาบุคลากรโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน) หนึ่งส่วนบ้าน – โรงเรียน (การมีส่วนลักษณะสำคัญของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพได้ปรากฏออกมา 12 ตัวแปร (Weindling, 1989) ประกอบด้วย
 1. เน้นการเรียนรู้
 2. สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้
 3. การสอนที่ตั้งใจ
 4. ความคาดหวังสูง
 5. วิสัยทัศน์และเป้าหมายรวม
 6. ภาวะผู้นำเชิงวิชาชีพ
 7. การกำกับติดตามความก้าวหน้า
 8. หนึ่งส่วนบ้าน – โรงเรียน

9. สติชนิกเรียนและความรับผิดชอบ

10. การเสริมเชิงบวก

11. การพัฒนาครู

12. การสนับสนุนจากภายนอก

ในการวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เพิ่มพูนหรือส่งเสริมประสิทธิผลโรงเรียนของสกีเรนส์ และบอสเกอร์ (Scheerens & Bosker, 1997) สรุปว่ามีองค์ประกอบหลักได้แก่ผลสัมฤทธิ์ ความคาดหวังสูงภาวะผู้นำทางวิชาการ การเห็นพ้องและความเหนียวแน่นระหว่างครูด้วยกัน คุณภาพหลักสูตร โอกาสในการเรียนรู้บรรยากาศโรงเรียน ศักยภาพในการประเมินผล การมีส่วนร่วมผู้ปกครองนักเรียน บรรยากาศของห้องเรียน เวลาสำหรับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิผล ในการศึกษาของเพอร์คีย์และสมิท (Purkey & Smith, 1983) สกีเรนส์ (Scheerens, 1992) ลีโวน์ และลีซอทเต้ (Levine and Lezotte, 1990), แซมมอนส์และคนอื่น ๆ (Sammons et al., 1995) และคอตตัน (Cotton, 1995) ได้มีความเห็นพ้องและยอมรับมากที่สุดเกี่ยวกับตัวแปรที่สร้างเสริมให้เกิดประสิทธิผลโรงเรียนประกอบด้วย 1) การเน้นผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน (ใกล้เคียงกับ “ความคาดหวังสูง”) 2) ความร่วมมือ 3) ภาวะผู้นำทางการศึกษา 4) ความถี่ในการกำกับติดตาม และ 5) เวลา โอกาสการเรียนรู้และโครงสร้างที่เป็นส่วนสำคัญของการเรียนการสอน ไรเตอร์ และคนอื่น ๆ (Rutter et al., 1979) จำแนกลักษณะหลักการทำงานของโรงเรียนไม่มีประสิทธิผล 8 ประการ ได้แก่

1. ลักษณะทางสังคมของโรงเรียน
2. การจัดการชั้นเรียนที่มีประสิทธิผล
3. ความคาดหวังของครูมีสูง
4. ครูเป็นแบบอย่าง
5. การให้ข้อมูลป้อนกลับเชิงบวกและการปฏิบัติของนักเรียน
6. สภาพการทำงานที่ดีสำหรับครูและนักเรียน
7. ความรับผิดชอบที่นักเรียนได้รับ
8. กิจกรรมร่วมกันของครูและนักเรียน

ในการตรวจสอบงานวิจัยโดยเพอร์คีย์ และสมิท (Purkey & Smith, 1982) พบว่า มี 2 องค์ประกอบร่วมที่แสดงถึงโรงเรียนที่มีประสิทธิผล คือ ความคาดหวังสูงสำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็งในส่วนของผู้บริหารโรงเรียนและครูอื่น ๆ ในโรงเรียน ส่วนองค์ประกอบที่พบจากการทบทวนงานศึกษาต่าง ๆ ยังมีอีก 6 องค์ประกอบ

1. การกำหนดเป้าหมายที่ดีและจุดเน้นของโรงเรียน
2. การอบรมครูบนฐานของโรงเรียน
3. การตัดสินใจในด้านการเรียนการสอนและการฝึกอบรมภายใต้การควบคุมโดยครู
4. ความรู้สึกของความเป็นระเบียบ
5. ระบบการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน

6. วินัยที่ดี

ในปี คศ.1990 คณะผู้ตรวจการศึกษาศึกษาของ Orange County School District ใน Central Floridaสหรัฐอเมริกา ได้สร้างแบบสอบถามวัดประสิทธิผลโรงเรียน (School Effective Questionnaire-SEQ) และได้มีการวิเคราะห์จำแนกข้อมูลต่าง ๆ สรุปว่าลักษณะประสิทธิผลโรงเรียนมีร่วมกัน 11 ข้อ (Baldusin,1993) ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล
2. พันธกิจที่ชัดและเป็นจุดรวม
3. สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ
4. บรรยากาศโรงเรียนเชิงบวก
5. ความคาดหวังสูง
6. กำกับติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนบ่อย ๆ
7. เน้นที่ทักษะพื้นฐาน
8. โอกาสสูงสำหรับการเรียนรู้
9. ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน
10. พัฒนาวิชาชีพที่เข้มแข็งสำหรับครู
11. การมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจ

งานวิจัยของมอร์ติเมอร์และคนอื่น ๆ (Mortimore et. al,1988) ได้จำแนกโรงเรียนที่มีประสิทธิผลทั้งด้านวิชาการและในเขตสาขาวิชาสังคมมี ลักษณะ 12 ประการ คือ

1. ภาวะผู้นำที่มุ่งประสงค์ของครูโดยผู้บริหารโรงเรียน

ลักษณะนี้เกิดขึ้นในที่ผู้บริหารโรงเรียนเข้าใจความต้องการของโรงเรียนและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันแต่แบ่งอำนาจให้กับครูโดยที่ผู้บริหารแสดงบทบาทในลักษณะให้คำปรึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดสินใจ เช่น แผนการใช้จ่าย และแนวทางของหลักสูตร

2. การมีส่วนร่วมของผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน

ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจเชิงนโยบาย การเพิ่มความก้าวหน้าของนักเรียน

3. การมีส่วนร่วมของครู

โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จครูมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนหลักสูตรและแสดงบทบาทหลักในการพัฒนาแนวทางของหลักสูตร และแสดงบทบาทหลักในการพัฒนาแนวทางของหลักสูตร เช่นเดียวกับผู้ช่วยผู้บริหารการมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจเกี่ยวกับชั้นเรียนใดครูจะต้องสอนซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญ การให้คำปรึกษาแก่คณะครูเกี่ยวกับการแผนค่าใช้จ่ายก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน

4. ความเหนียวแน่นระหว่างครูด้วยกัน

ภาวะต่อเนื่องของคณะครูมีผลกระทบทางบวกต่อนักเรียนปฏิบัติงานดีขึ้น เมื่อวิธีการในการสอนมีความยั่งยืนหรือมั่นคง

5. วันเรียนหนังสือที่มีแบบแผน

นักเรียนปฏิบัติได้ดีขึ้น เมื่อวันที่เปิดเรียนแต่ละวันได้กำหนดโครงสร้างไว้ในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพของนักเรียนที่ครูกำหนดให้ต้องแน่ใจว่ามีความเหมาะสมหรือเพียงพอที่จะทำในแต่ละวัน โดยนักเรียนมีอิสระในโครงสร้างการทำงานแต่ละวัน ผลกระทบเชิงลบได้มีการบันทึกไว้ว่าเกิดขึ้นเมื่อครูมอบงานให้นักเรียนปฏิบัติแบบไม่มีข้อจำกัด ความรู้สึกรู้สึกรจากการกระทำ

6. การสอนที่ท้าทายสติปัญญา

ครูมีการสอนที่มุ่งใจ กระตือรือร้นการใช้คำถามเป็นความคิดระดับสูง มีความสำคัญเป็นการทำให้นักเรียนใช้พลังของการแก้ปัญหา

7. สภาพแวดล้อมที่เน้นการทำงาน

8. กำหนดขีดจำกัดในภาคเรียน

นักเรียนมีความก้าวหน้าขึ้นเมื่อครูอุทิศพลังของตนเองต่อวิชา การสอนวิชาใดวิชาหนึ่งหรือมากกว่าความก้าวหน้าหรือสำเร็จของนักเรียน หายไปหรือถูกทำลาย

9. มีการสื่อสารสูงสุดระหว่างครูและนักเรียน

นักเรียนปฏิบัติดีขึ้นเมื่อนักเรียนมีการสื่อสารที่มากขึ้นกับครูเกี่ยวกับเนื้อหาของงานครูที่ใช้โอกาสในการสนทนากับนักเรียนทั้งจะมีประสิทธิภาพมากกว่า

10. มีการบันทึกอย่างถี่ถ้วน

คุณค่าของการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญของผู้บริหารโรงเรียน แต่ก็ยังมีความสำคัญในประเด็นการวางแผนและการประเมินผลของครูอีกด้วย

11. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน

โรงเรียนที่มโนบายเปิดอย่างไม่เป็นทางการที่สนับสนุนให้ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการอ่านของนักเรียนที่บ้าน การช่วยเหลือในชั้นเรียน รวมทั้งการเยี่ยมชมการศึกษา มักจะมีประสิทธิภาพ

12. บรรยากาศโรงเรียนเชิงบวก

โดยภาพรวมและบรรยากาศในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพเป็นที่สนุกสนานและสบายอารมณ์ ในส่วนของการตรวจสอบการศึกษาลักษณะโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในอเมริกาเหนือโดยลีไวน์และลีโซเต (Levine & Lezotte, 1990) พบว่าลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพอย่างผิดปกติ ดังนี้

1. บรรยากาศและวัฒนธรรมของโรงเรียนที่ทำให้เกิดผล ประกอบด้วยสภาวะแวดล้อมที่เป็นระเบียบ ความมุ่งมั่นของครูต่อการแลกเปลี่ยนพันธกิจที่ชัดเจนในการมุ่งที่ผลสัมฤทธิ์เน้นการแก้ปัญหา ความเหนียวแน่นของครู ความร่วมมือ ความเห็นพ้อง การสื่อสาร ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและจุดเน้นทั่วทั้งโรงเรียนในการยอมรับการปฏิบัติหรือการกระทำในเชิงบวก

2. เน้นที่การได้รับความรู้ของนักเรียนในทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ การใช้เวลาอย่างสูงสุดในการเรียนและการเน้นความรู้ของทักษะการเรียนรู้กลาง

3. การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างเหมาะสม
 4. ปฏิบัติการเน้นการพัฒนาครู ณ จุดที่ตั้งของโรงเรียน
 5. ภาวะผู้นำที่ชัดเจน ได้แก่ การคัดเลือกครูและการแลกเปลี่ยนครูอย่างแข็งขัน การสนับสนุนครู การจัดหาทรัพยากร ภาวะผู้นำทางวิชาการที่เหนือชั้น การจัดหาและใช้บุคลากรสนับสนุนทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้จ่ายสูงของเวลาและพลังงานสำหรับการปฏิบัติการปรับปรุงโรงเรียน ความถี่การกำกับส่วนบุคคลของกิจกรรมโรงเรียน
 6. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่โดดเด่น
 7. การจัดการด้านการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและการนำสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วยการจัดกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จและสัมพันธ์กับการจัดองค์การ ลักษณะการก้าวที่เหมาะสมและทิศทางเดียวกัน การเรียนรู้แบบกระตือรือร้น การปฏิบัติการสอนที่มีประสิทธิภาพ เน้นการเรียนรู้การคิดระดับสูง ในการประเมินผลลัพธ์การเรียนการสอน ร่วมประสานงานในหลักสูตรและการเรียนการสอน ใช้ทรัพยากรการเรียนการสอนที่เหมาะสมการปรับห้องเรียนและการอบใช้เวลาในการอ่าน ภาษาและคณิตศาสตร์
 8. ความคาดหวังการปฏิบัติการและความปรารถนาที่สูงสำหรับนักเรียน
 9. สิ่งสัมพันธ์อื่น ๆ ที่เป็นไปได้ ได้แก่ การพัฒนาส่วนตัวของนักเรียน นโยบายและการปฏิบัติที่เข้มงวดและเสมอภาคในการส่งเสริมนักเรียน
- ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 1996) กล่าวว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น สร้างเจตคติทางบวกให้นักเรียนมากขึ้น ปรับสภาพแวดล้อมให้มีขึ้น จัดการกับปัญหาภายในอย่างมีประสิทธิภาพส่วนลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenburg & Ornstein, 1991) กล่าวถึงโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ มีลักษณะที่สำคัญ คือ
1. ความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
 2. การเข้าใจในภารกิจของโรงเรียน คือการที่คณะครูทั้งหมดในโรงเรียน มีความรู้สึกผูกพันและรู้ถึงวัตถุประสงค์ขององค์การ การจัดลำดับงาน กระบวนการวัดและประเมิน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน
 3. การมีภาวะผู้นำทางวิชาการ คือการที่ผู้บริหารโรงเรียนเป็นคนที่เข้าใจในงานวิชาการและมีคุณลักษณะที่จะประยุกต์งานไปสู่ประสิทธิภาพ
 4. บรรยากาศที่มีความคาดหวังสูง คือการที่บุคคลในคณะมีความสามารถที่จะนำนักเรียนไปสู่การเรียนเพื่อรอบรู้ในทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น
 5. การให้เวลามาก ๆ ในการปฏิบัติการกิจของโรงเรียน คือการมีเวลาที่จะให้กับนักเรียน ในการวางแผนการจัดกิจกรรม และฝึกทักษะต่าง ๆ
 6. ความถี่ในการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน คือการใช้เวลาในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์นักเรียนเป็นรายบุคคล และมีโปรแกรมเพื่อการช่วยเหลือ แนะนำนักเรียนเป็นรายบุคคล
 7. การมีความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนในเชิงบวก คือการที่มีการส่งเสริมให้ผู้ปกครองสนับสนุนในการกิจ และกิจกรรมของโรงเรียนเป็นสำคัญซึ่งจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์นักเรียนดีขึ้น

3) รูปแบบสิ่งสัมพันธ์ 7 องค์ประกอบของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล (Seven Correlates of Effective School Model)

ลักษณะพิเศษส่วนใหญ่ของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลมีความสัมพันธ์กับความสำเร็ของนักเรียนเพราะว่าเหตุที่นักวิจัยจึงได้เรียกลักษณะเหล่านี้ว่า สิ่งสัมพันธ์ (Lezotte, 1991) สิ่งสัมพันธ์ (correlates) เป็นวิธีการที่ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนสำเร็จในระดับสูง และมีความยุติธรรมซึ่งคาดว่านักเรียนทั้งหมดไม่ว่าจะอยู่ในสถานภาพใดจะได้เรียนรู้อย่างน้อยที่สุดความรู้ที่จำเป็น แนวคิดและทักษะที่ต้องการเพื่อความสำเร็จในการเรียนขั้นสูงต่อไปยิ่งไปกว่านั้นยังพบอีกว่าเมื่อกระบวนการปรับปรุงโรงเรียนขึ้นอยู่กับการศึกษาโรงเรียนที่มีประสิทธิผลได้นำสู่การปฏิบัติสัดส่วนนักเรียนที่บรรลุความเป็นเลิศทางวิชาการ สิ่งสัมพันธ์ 7 องค์ประกอบดังกล่าว ประกอบด้วยพันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน ความคาดหวังสูงสำหรับความสำเร็จ ภาวะผู้นำทางวิชาการ โอกาสในการเรียนรู้และการใช้เวลาในการทำงานของเด็ก สภาวะความปลอดภัยและความเป็นระเบียบ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียนเชิงบวก และความถี่ในการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน แต่ละด้านมีนิยาม ดังนี้

1. กิจของโรงเรียนที่ชัดเจน

ในโรงเรียนที่มีประสิทธิผลมีการกล่าวถึงพันธกิจของโรงเรียนผ่านการแลกเปลี่ยนกันของบุคลากรเพื่อความเข้าใจและความมุ่งมั่นต่อเป้าหมายการเรียนการสอน การจัดลำดับความสำคัญ การประเมินกระบวนการและความรับผิดชอบ บุคลากรยอมรับความรับผิดชอบเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนของเป้าหมายที่จำเป็นของหลักสูตรของโรงเรียน ฮาร์เบอร์แมน (Haberman, 2003) ใส่ภาระหน้าที่ให้กับผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างพันธกิจของโรงเรียนที่ชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนควรจะเป็นผู้นำ ในการสร้างประสิทธิผลในส่วนนี้ ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างวิสัยทัศน์ร่วม สร้างเกณฑ์ที่มีประสิทธิผลในการวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ ครูควรจะเป็นหุ้นส่วนกับผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างวิสัยทัศน์ (Cibulka และ Nakayama, 2000)

2. ความคาดหวังสูงสำหรับความสำเร็จ

ในโรงเรียนที่มีประสิทธิผลมีบรรยากาศของความคาดหวังที่ครูเชื่อและแสดงให้เห็นว่านักเรียนทุกคนสามารถบรรลุเนื้อหาที่จำเป็นและทักษะต่าง ๆ และครูยังเชื่ออีกว่าครูนั้นมีความสามารถในการช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุความรอบรู้ได้

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ในโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารโรงเรียนพันธกิจแสดงตนในฐานะเป็นผู้นำทางด้านการเรียนการสอนและสื่อสารพันธกิจอย่างยืนหยัดและมีประสิทธิผลต่อครู ครูปกครองนักเรียนและนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีความเข้าใจและใช้ลักษณะประสิทธิผลการเรียนการสอนในการบริหารจัดการโปรแกรมการเรียนการสอน

4. ความถี่ในการกำกับติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการของนักเรียน

ในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ความก้าวหน้าทางวิชาการของนักเรียนได้รับการวัดบ่อยครั้ง มีการใช้กระบวนการประเมินผลที่หลากหลาย ผลการประเมินดังกล่าวถูกนำมาใช้เพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานของนักเรียนและยังไปใช้ในการปรับปรุงโปรแกรมการเรียนการสอน

5. โอกาสในการเรียนและการใช้เวลาสำหรับนักเรียนในงานที่ได้รับมอบหมาย

ในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ครูจัดสรรเวลาของชั้นเรียนสำหรับการเรียนการสอน เนื้อหาและทักษะที่จำเป็นเวลาที่ใช้มากสำหรับนี้เกี่ยวข้องกับชั้นเรียนรวมหรือกลุ่มใหญ่ การเรียนตามครูสอนและการวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้

6. สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ

ในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล มีความเป็นระเบียบ มีความตั้งใจ ไม่มีสภาพกดดัน และนำไปสู่การสอนและการเรียนรู้

7. ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและโรงเรียน

ในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ผู้ปกครองนักเรียนมีความเข้าใจและสนับสนุนพันธกิจพื้นฐานของโรงเรียน และให้โอกาสในการแสดงบทบาทสำคัญเพื่อช่วยให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจ

จากแนวคิดทฤษฎีและตัวแบบเกี่ยวกับประสิทธิผลโรงเรียนโดยนักวิจัย และนักวิชาการต่างๆ ชี้ให้เห็นว่าแต่ละทฤษฎีและตัวแบบมีวัตถุประสงค์ของตนที่จะทำให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมาย ด้วยองค์ประกอบที่คล้ายกันและแตกต่างกัน องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องตามทฤษฎีและตัวแบบดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโรงเรียนและนำไปสู่ประสิทธิผลโรงเรียน

นอกจากนี้ ดอรัน (Doran, 2004) ได้ดำเนินการวิเคราะห์ ลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลโดยนักวิจัยและสรุปองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้ลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลดังตาราง 1

ตาราง 1 : สรุปลักษณะโรงเรียนที่มีประสิทธิผล

ผู้วิจัย ลักษณะ	Edmonds 1979	Purkey and Smith 1982	Brookover 1986	Lezotte 1990	Baldwin 1993	Beare 1993	Zigarelli 1996	Cotton 2000
1. ภาวะผู้นำ	ภาวะผู้นำทางการบริหารที่เข้มแข็ง	ภาวะผู้นำทางการที่เข้มแข็งของผู้บริหารและครู	ผู้บริหารมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในงานวิชาการ	ภาวะผู้นำทางการที่เข้มแข็ง	ภาวะผู้นำทางการที่มีประสิทธิผล	ผู้บริหารเป็นนักการศึกษา มากกว่า เป็นเพียงผู้จัดการ	ภาวะผู้นำของผู้บริหารและการมีส่วนร่วม	ภาวะผู้นำทางการบริหารที่เข้มแข็ง
2. ความคาดหวังสูง	บรรยากาศของการคาดหวังที่	ความคาดหวังสูงสำหรับผล	- ครูมีความคาดหวังสูงต่อผลสัม	ความคาดหวังสูง	ความคาดหวังสูงสำหรับนัก	- ทัศนคติของความสำเร็จแทรก	วัฒนธรรมของผลสัมฤทธิ์ทาง	-

	ไม่มีเด็กมีความสัมพันธ์ต่ำกว่าระดับผลสัมฤทธิ์	สัมฤทธิ์ของผู้เรียน	ฤทธิ์ของนักเรียน - นักเรียนทุกคนถูกคาดหวังที่จะเรียนรู้		เรียน	ซี ม หั ง โรงเรียน - เชื่อว่านักเรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพร้อมที่จะเรียน	วิชาการ	
ผู้วิจัย ลักษณะ	Edmonds 1979	Purkey and Smith 1982	Brookover 1986	Lezotte 1990	Baldwin 1993	Beare 1993	Zigarelli 1996	Cotton 2000
3. ความเป็นระเบียบและวินัย	บรรยากาศของโรงเรียนมีความเรียบร้อยปราศจากความเข้มงวดเจียบปราศจากการกดขี่ (อึดอัด) และบ่งเกิดผลต่อการเรียนการสอน	ความรู้สึกของความเป็นระเบียบวินัยดี	การเสริมแรงที่เหมาะสม	-	สภาวะแวดล้อมปลอดภัยและเป็นระเบียบ	การรักษาสภาวะแวดล้อมให้เป็นระเบียบและปลอดภัย	-	สภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ
4. พันธกิจที่เป็นจุดรวม	เมื่อมีความจำเป็นทรัพยากรของโรงเรียนถูกหันเหไปจากธุรกิจอื่น เพื่อให้วัตถุประสงค์พื้นฐานทำต่อจนสำเร็จ	การกำหนดเป้าหมายที่มีและมีจุดเน้น	-	พันธกิจที่ชัดเจนและเป็นจุดรวม	พันธกิจทางการศึกษาชัดเจนและเป็นจุดรวม	- จุดมุ่งหมายชัดเจน - งานหลักของครูคือให้การศึกษา - ครูทุ่มเทพลังของตนตรงไปที่การเรียนรู้ทางวิชาการ	-	จุดเน้นขั้นต้นที่การเรียน

ผู้วิจัย ลักษณะ	Edmonds 1979	Purkey and Smith 1982	Brookover 1986	Lezotte 1990	Baldwin 1993	Beare 1993	Zigarelli 1996	Cotton 2000
5. การกับ ความก้าวหน้า	มีการประเมินที่ หลายสำหรับการ กำกับติดตาม ความก้าวหน้า ของนักเรียน น้อยๆ	ระบบ กำกับ ติดตาม ความก้าวหน้า ของนักเรียน	-	การกำกับ ติดตาม ประเมิน ผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียน น้อยๆ	กำกับ ติดตาม ผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียน น้อยๆ	- ทั้งทั้ง โรงเรียนเป็น ระบบ โปรแกรม การประเมิน ปกติ - ครูทุ่มเท พลังของ ตนตรงไป ที่ การ เรียนรู้ทาง วิชาการ	-	การกำกับ ติดตาม ความก้าวหน้า ของ นักเรียน น้อยๆ
6. บรรยาย ภาคเชิงบวก และสนับสนุน	-	-	บุคลากร ด้านการ สอนและ บริหารมุ่ง มัน้อย่าง เข้มข้นต่อ นักเรียน	-	บรรยาย โรงเรียน เชิงบวก	- เป็น สถานที่ดีใน การอยู่ อาศัยและ ทำงาน สำหรับทุก คน - บรรยาย ภาคที่ ปลอดภัย สำหรับนักเรียน จากการอยาก รู้เห็น และทำ ความผิด	- การมีส่วน ร่วมและ ความพึง พอใจของครู - ความ สัมพันธ์เชิง บวกกับ หน่วยงาน กลางในการ บริหารของ โรงเรียน	บรรยาย ภาคใน ห้องเรียน และสนับสนุน
ผู้วิจัย ลักษณะ	Edmonds 1979	Purkey and Smith 1982	Brookover 1986	Lezotte 1990	Baldwin 1993	Beare 1993	Zigarelli 1996	Cotton 2000
7. เวลาใน งานที่มอบ หมาย	-	-	เน้นการใช้ เวลาสำหรับ งานมอบ หมายให้ นักเรียน	โอกาส สูงสุด สำหรับ การเรียนรู้	โอกาส สูงสุด สำหรับ การเรียนรู้	-	-	การให้ เวลาสูงสุด สำหรับ การเรียนรู้
8. การมีส่วนร่วม	-	-	-	การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม	-	การมีส่วนร่วม	การมีส่วนร่วม

ร่วม ของ ผู้ปกครอง และชุมชน				ร่วม ของ ผู้ปกครอง และชุมชน	ร่วมของ ผู้ปกครอง และชุมชน		ร่วมของผู้ ปกครองมี สูง	ร่วมของ ผู้ปกครอง และชุมชน
9. การพัฒนาครู	-	การอบรมครูทั้งทั้งโรงเรียนเป็นฐาน	-	-	โปรแกรมการพัฒนาวิชาชีพครูที่เข้มแข็งสำหรับครู	ครูมีเวลาในการพักผ่อนเพิ่มเติม กิจกรรมเชิงวิชาชีพ	-	-
10. ทักษะเบื้องต้น	นักเรียนได้ รับทักษะพื้นฐานก่อนอื่น ๆ	-	-	-	เน้นการได้ รับทักษะพื้นฐาน	-	-	-
11. การมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจ	-	ควบคุมโดยครูในการตัดสินใจด้านการเรียนและการตัดสินใจ	-	-	การมีส่วนร่วมของครูในการตัดสินใจ	-	-	-
12. วิธีปฏิบัติการแบ่งกลุ่ม			วิธีการปฏิบัติการแบบกลุ่มที่เหมาะสมการเคลื่อนไหวเข้าสู่มาตรฐานของกลุ่ม					- ยึดหยุ่นในการแบ่งกลุ่มในชั้นเรียน
ผู้วิจัยลักษณะ	Edmonds 1979	Purkey and Smith 1982	Brookover 1986	Lezotte 1990	Baldwin 1993	Beare 1993	Zigarelli 1996	Cotton 2000
			ระดับสูง					- มอบหมายงานทางวิชาการที่ต่างกัน
13.คุณภาพครู	-	-	-	-	-	-	การจ้างครูที่มีคุณภาพ	-
14.อื่น ๆ	-	-	การสอนเกมที่เน้นการเรียนรู้เป็นทีม	-	-	-	-	ชั้นเรียนขนาดเล็ก

จากการวิเคราะห์ของดอร์นเกี่ยวกับลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลจากผลการศึกษาของนักวิจัย จำนวน 8 คน จะเห็นว่า คุณลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลที่นักวิจัยและนักวิชาการเห็นพ้องเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยประกอบไปด้วยภาวะผู้นำ (8 คน) ความคาดหวังสูงความเป็นระเบียบและวินัยและพันธกิจที่เป็นจุดรวมและการกำกับความก้าวหน้า (6 คน) ซึ่งมีความถี่เท่ากับบรรยายการศเชิงบวกและสนับสนุน (5 คน) เวลาในงานที่มอบหมาย และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน (4 คน) ส่วนคุณลักษณะอื่นๆ อยู่ในระดับต่ำโรงเรียนต่างๆ ในประเทศไทยควรนำผลการสังเคราะห์ดังกล่าว ข้างต้น ไปกำหนดพฤติกรรมการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อให้เป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิผล

4. กระบวนการของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล

Scheerens and Bosker (1997) ได้ทบทวนตรวจสอบโครงสร้างและเครื่องมือที่ใช้ในการการวิจัยประสิทธิผลทางการศึกษา (educational effectiveness research - EER) เพื่อรวบรวมข้อมูลส่วนเกี่ยวกับกระบวนการของโรงเรียนและชั้นเรียน เท็ดดีและเรโนลด์ (Teddies & Renolds, 2000) ดำเนินการตรวจสอบงานวิจัยกระบวนการของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลหลังจากการอภิปรายของโครงการวิจัยต่าง ๆ และการตรวจสอบงานวิจัย เช่นเดียวกับลิไวน์ และลีซอทเต (Levine & Lezotte, 1990) และแซมมอนส์และคนอื่น ๆ (Sammons et al.1995) มีข้อสรุปว่า กระบวนการที่สำคัญสำหรับโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย 9 กระบวนการปรากฏดังตาราง

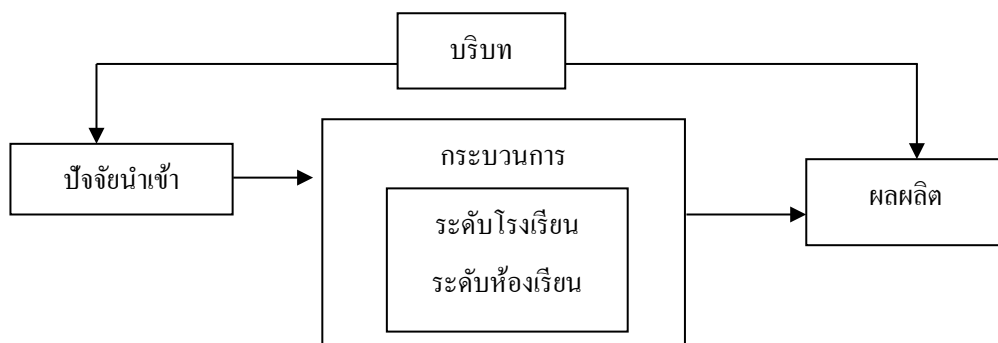
ตาราง 2 กระบวนการของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล (Sammons et al. 1995)

กระบวนการ	องค์ประกอบของกระบวนการ
1. กระบวนการของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล	1. มีความแข็งแรงและใจมุ่ง 2. การมีส่วนร่วมกับคนอื่นในกระบวนการ 3. แสดงภาวะผู้นำทางวิชาการ 4. ความถี่ การกำกับเฉพาะบุคคล 5. การคัดเลือกและปรับเปลี่ยนครู
2. กระบวนการสอนที่มีประสิทธิผล	1. ใช้เวลาของการเรียนสูงสุด 2. การจัดกลุ่มและจัดองค์การที่ประสบผลสำเร็จ 3. แสดงการปฏิบัติการสอนที่ดีที่สุด 4. ปรับการปฏิบัติให้มีเฉพาะเจาะจงกับนักเรียน
3. การพัฒนาและรักษาจุดเน้นด้านการเรียนรู้ให้แผ่ไปทั่ว	1. เน้นที่วิชาการ 2. ให้เวลาในการเรียนรู้ของโรงเรียนสูงสุด
4. การสร้างวัฒนธรรมของโรงเรียนเชิงบวก	1. สร้างวิสัยทัศน์ร่วม 2. สร้างสภาวะแวดล้อมให้เป็นระเบียบ

	3. เน้นการเสริมแรงเชิงบวก
5. สร้างความคาดหวังสูงสำหรับทุกคน	1. สำหรับนักเรียน 2. สำหรับครู
6. เน้นความรับผิดชอบและสิทธิของนักเรียน	1. ความรับผิดชอบ 2. สิทธิต่าง ๆ
7. การกำกับความก้าวหน้าในทุกระดับ	1. ระดับโรงเรียน 2. ระดับห้องเรียน 3. ระดับนักเรียน
8. พัฒนาศักยภาพของครู ณ. จุดที่ตั้งของโรงเรียน	1. จุดที่ตั้งเป็นฐาน 2. บูรณาการกับการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง
กระบวนการ	องค์ประกอบของกระบวนการ
9. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในวิธีการที่เกิดผลและเหมาะสม	1. ระบุ/ลดอิทธิพลเชิงลบ 2. สนับสนุนให้มีการปะทะรับหน้ากับผู้ปกครองเพื่อให้เกิดผล

ตัวแบบประสิทธิผลโรงเรียน (school effectiveness model)

1. ตัวแบบระบบพื้นฐานของประสิทธิผลโรงเรียน (Scheerens, 2000)

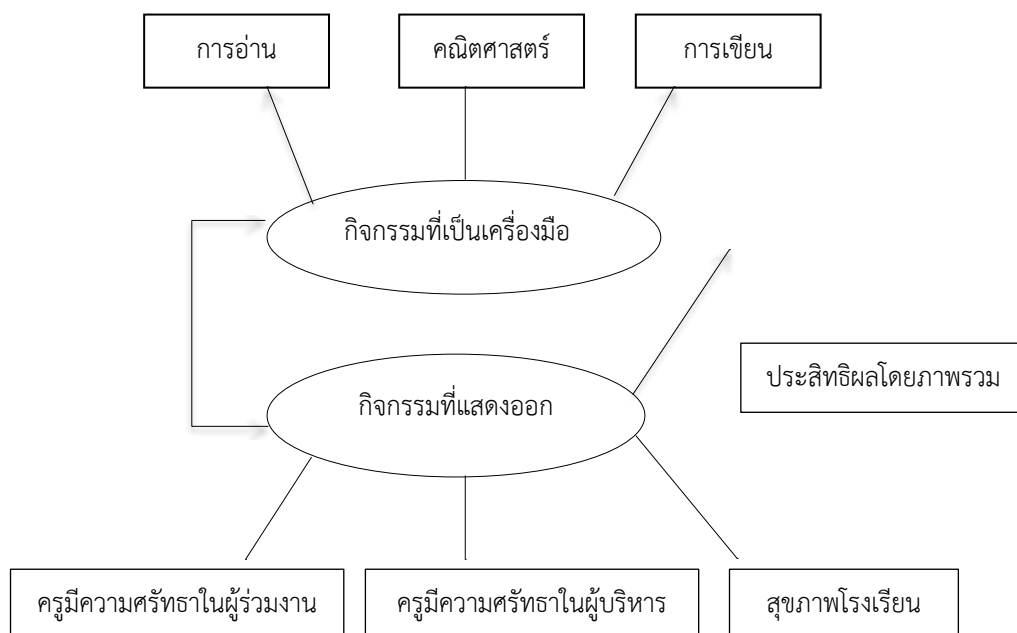
ภาพ 1 ตัวแบบระบบพื้นฐานของประสิทธิผลโรงเรียน

ในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมาประสิทธิผลโรงเรียนเป็นสาขาวิชาที่ได้มีการสำรวจจากกระบวนการที่นักวิจัยที่หลากหลายใช้ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพอย่างไรก็ตามหัวใจของการวิจัยนำเข้าสู่ของโรงเรียน บริบทของโรงเรียน และขบวนการของโรงเรียนส่งผลต่อผลผลิตอย่างไร (ดูภาพ 1) โดยทั่วไปแล้ว ปัจจัยนำเข้าของโรงเรียนประกอบด้วยตัวแปรเช่น คุณวุฒิของครู โครงสร้างพื้นฐานของโรงเรียน ค่าใช้จ่ายหัวของนักเรียนบริบทของโรงเรียนประกอบด้วยตัวแปร เช่นการสนับสนุนจากหน่วยงานสังกัด และระดับพื้นที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ กระบวนการของโรงเรียนประกอบด้วยตัวแปร

ได้แก่ พฤติกรรมครู บรรยากาศที่เรียบง่าย คุณภาพของหลักสูตร ส่วนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนปกติแล้วได้รับการพิจารณาให้เป็นผลผลิตที่สำคัญของโรงเรียน

2. ตัวแบบประสิทธิผลโรงเรียนของยูไลน์และคนอื่น ๆ

ตัวแบบประสิทธิผลโรงเรียนตามผลการศึกษาของ Uline, Miller และ Megan Tschannen – Moran (1998) ประสิทธิภาพโดยรวมของโรงเรียนได้มาจาก 2 ปัจจัยหลัก ประกอบด้วย กิจกรรมที่เป็นเครื่องมือ (instrument activities) และกิจกรรมเกี่ยวกับการแสดงออก (activities) สำหรับกิจกรรมที่เป็นเครื่องมือนั้นเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้านการอ่าน คณิตศาสตร์และการเขียน ส่วนกิจกรรมที่เป็นการแสดงออกนั้น มีตัวแปรย่อยประกอบด้วย ความไว้วางใจเพื่อนร่วมงาน ความไว้วางใจผู้บริหารโรงเรียน และสุขภาพของโรงเรียน ดังภาพ 2

ภาพที่ 2 ประสิทธิภาพโรงเรียนของยูไลน์และคนอื่น ๆ (Uline et al.,1998)

5) ดัชนีประสิทธิผลโรงเรียน

ดัชนีประสิทธิผลโรงเรียน (school & effectiveness index – SE - index) เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วน ประมาณค่าของลิเคิร์ท จำนวน 8 ข้อ เป็นการประเมินภาพรวมประสิทธิภาพโรงเรียน 5 มิติ ได้แก่ ปริมาณ คุณภาพของผลผลิต ประสิทธิภาพ การปรับตัว และความยืดหยุ่น ใช้สำหรับการวัดประสิทธิผลโรงเรียนโดยครูในโรงเรียนแต่ละโรงเรียนเป็นผู้ตอบแบบวัดดังกล่าวทั้ง 8 ข้อ แบบวัดดัชนีประสิทธิผลดังกล่าวนี้

มิสเกลและคณะ (Miskel, C. Fevurly, R. Stewart, J., 1979) นำมาใช้ในโรงเรียนเป็นครั้งแรกต่อมาได้พัฒนาโดยฮอย, และคณะ (Hoy & Ferguson, 1985) ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 1996) และฮอย, ทาร์เตอร์ และคอตแคม (Hoy, Tarter & Kottkamp, 1991) แบบวัดดัชนีประสิทธิผลโรงเรียนมีลักษณะดังนี้ (school effectiveness index)

คำชี้แจง

กรุณาอ่านข้อความแต่ละข้อ จำนวน 8 ข้อ ที่เป็นผลผลิต (Product) และการบริการการศึกษาต่าง ๆ (Services) ของครูและโรงเรียนของท่านแล้วพิจารณาท่านเห็นด้วยกับข้อความแต่ละข้อระดับใด โดยทำเครื่องหมาย “✓” ลงในช่องทางขวามือ

ข้อที่	ข้อความ	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ไม่เห็น ด้วย	ค่อนข้างไม่ เห็นด้วย	ค่อนข้าง เห็นด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	ผลผลิตและบริการการศึกษาต่าง ๆ เกิดขึ้นในโรงเรียนนี้มีคุณภาพที่โดดเด่น						
2	ผลผลิตและบริการการศึกษาต่าง ๆ โรงเรียนนี้มีปริมาณสูง						
3	คณะครูในโรงเรียนนี้สามารถจัดการได้ดีกับภาวะฉุกเฉินและความยุ่งยากกรณีที่เกิดขึ้นในโรงเรียน						
4	ครูส่วนมากในโรงเรียนนี้ยอมรับและปรับได้กับการเปลี่ยนแปลง						
5	เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในโรงเรียนครูมีการยอมรับและปรับได้อย่างรวดเร็ว						
6	ครูในโรงเรียนนี้ได้รับข้อมูล/ความรู้ที่ดีเกี่ยวกับนวัตกรรมต่างๆที่กระทบต่อครู						
7	ครูในโรงเรียนนี้สามารถคาดการณ์ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จะเกิดขึ้นและป้องกันปัญหานั้นได้						
ข้อที่	ข้อความ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็น	ค่อนข้างไม่	ค่อนข้าง	เห็นด้วย	เห็นด้วย

		อย่างยิ่ง	ด้วย	เห็นด้วย	เห็นด้วย		อย่างยิ่ง
8	ครูในโรงเรียนนี้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ						

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิผลโรงเรียนที่เป็นภาพกว้างประกอบด้วยนิยามของประสิทธิผลโรงเรียนที่เป็นภาพกว้างประกอบด้วยนิยามของประสิทธิผลโรงเรียน รูปแบบของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจากงานวิจัยของนักวิจัยที่มีชื่อเสียงรวมทั้งรูปแบบโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพที่มีความโดดเด่นและมีการนำไปใช้อย่างแพร่หลาย เช่น ทฤษฎีตัวแบบ 5 องค์ประกอบโดยเอ็ดมันส์ (Edmonds) รูปแบบประสิทธิผลโรงเรียนของบาลด์วิน (Baldwin) และรูปแบบสิ่งสัมพันธ์ 7 องค์ประกอบของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลโดยลีซอท์ (Lezotte) นอกจากนี้ดัชนีประสิทธิผลโรงเรียน (school effectiveness index) ของฮอย (Hoy) ที่ใช้วัดประสิทธิผลโรงเรียน โรงเรียนทุกโรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการประเมินประสิทธิผลโรงเรียนของตนเอง แนวการให้คะแนน ดำเนินการดังนี้

1. ให้คะแนนที่เป็นคำตอบของครูแต่ละคนและรวมคะแนนทั้งหมด
2. หาคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนแต่ละโรงเรียน
3. นำคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนไปเทียบเกณฑ์ที่กำหนด

เกณฑ์การให้คะแนน

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 5
- เห็นด้วย = 4
- ค่อนข้างเห็นด้วย = 3
- ค่อนข้างไม่เห็นด้วย = 2
- ไม่เห็นด้วย = 1
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 0

ดัชนีประสิทธิผลโรงเรียนเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ใช้ในการวัดประสิทธิผลโรงเรียนในภาพรวมทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเป็นแบบวัดระดับสากล

บทสรุป

ประสิทธิผลโรงเรียน (school effectiveness) เป็นประเด็นที่นักวิจัยและนักการศึกษาในต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในอเมริกาและยุโรปได้ให้ความสนใจและมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยอย่างกว้างขวางมีข้อสรุปที่ชัดเจนตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1960 เป็นต้นมาโดยมีการให้นิยามประสิทธิผลโรงเรียนที่หลากหลาย สร้างตัวแบบประสิทธิผลโรงเรียน ลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผลซึ่งประกอบด้วย มิติ องค์ประกอบหรือปัจจัยทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกันตามผลการศึกษานักวิจัยแต่ละช่วงเวลา สามารถนำมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา และ

มัธยมศึกษาให้ไปสู่โรงเรียนที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ได้มีการสร้างเครื่องมือวัดประสิทธิภาพโรงเรียนที่ได้มาตรฐาน เพื่อหาสภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนเมื่อเทียบกับสภาพที่ควรจะเป็น (มาตรฐาน) และนำไปสู่การพัฒนาโดยใช้ผลจากการประเมินจากเครื่องมือต่าง ๆ สำหรับสาระสำคัญในบทความนี้ สถานศึกษาในประเทศไทยควรทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพโรงเรียนและขยายสู่บุคลากรทุกประเภทในสถานศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจและร่วมมือกันในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายด้วยการใช้ตัวแบบประสิทธิภาพโรงเรียนเป็นแนวทาง

เอกสารอ้างอิง (References)

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561*. นนทบุรี : บริษัท 21เซ็นจูรี จำกัด
- Baldwin, L., Freeman, C., Fardig, D., Thomas, R. (1993). *School Effectiveness Questionnaire (Manual) (No. 08-910812)*. San Antonio: The Psychological Corporation.
- Cotton, K. (1995). *Effective schooling practices: A research synthesis. 1995 Update. School Improvement Research Series*. Northwest Regional Educational Laboratory.
- Dodson, C. K. (2005). *The Relationship Between School Effectiveness and Teachers' Job Satisfaction in North Mississippi Schools. Unpublished Doctoral Dissertation*, Mississippi University, Oxford.
- Doran, J.A. (2004). *Effective School Characteristics and Student's Achievement Correlates as Perceived by Teachers in American Style International Schools*. Unpublished doctoral dissertation, University of Central Florida.
- Edmonds, R. R. (1979). Effective schools for the urban poor. *Educational Leadership*. 37 (1), 15 – 27.
- Hattie, J.A.C. (2009). *Visible learning: A synthesis of 800+ meta-analyses on achievement*. Abingdon: Routledge.
- Hopkins, D., Stoll, L., Myers, K., Learmonth, J. and Durham, H. (1995). *Schools Make a Difference*. Southampton: Resource Base, Television Centre.
- Hoy, W.K. & Miskel, C.G. (1996). *Educational administration: Theory, research, and practice*. 5th edition. New York: McGraw-Hill.
- Hoy, W.K., Tarter, C.J., & Kottkamp, R.B. (1991). *Open schools/healthy schools: Measuring organizational climate*. Beverly Hills, CA: Sage.

- Joyce Mary Claris D'Sa & Sheela, G. (2015). Effectiveness in Relation Leadership Behavior. *International Journal of Education and Psychological Research (IJEPR)*. 4(2), 47–51.
- Levine, D.K., & Lezotte, L.W. (1990). *Unusually Effective Schools: A Review and Analysis of Research and Practice*. Madison. Wise: Nat. Centre for Effective Schools Research and Development.
- Lezotte, L. (1991). *Correlates of effective schools: The first and second generation*. Okemos, MI: Effective Schools Products, Ltd.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (1991). *Educational administration Concepts and Practices*. California: Wadsworth, Inc.
- Mortimore, P., Sammons, P., Stoll, L., Lewis, D., & Ecob, R. (1988). *School Matters: The Junior Years*. Wells: Open Books.
- Murphy, J. Philip, H., Richard, P.M. (1985). School Effectiveness: Checking Progress and assumptions and Developing a Role for State and Federal Government. *Teachers College Record*. 86 (4), 615 – 641
- Purkey, S. C., & Smith, M.S. (1982). Synthesis of research on effective schools. *Educational Leadership*. 40 (3), 64-69
- Purkey, S. C., & Smith, M.S. (1983). Effective schools: a review. *The Elementary School Journal*. 83(4), 427-452
- Reezigt, G.J., & Creemers, B.P. (2005). A comprehensive framework for effective school improvement. *School effectiveness and school improvement*. 16(4), 407–424.
- Reynolds, D., Sammons, P., Stoll, L., Barber, M. and Hillman, J. (1996). School effectiveness and school improvement in the United Kingdom. *School Effectiveness and School Improvement*. 7(2), 133.
- Reynolds, D., Sammons, P., De Fraine, B., Van Damme, J., Townsend, T., Teddlie, C. and Stringfield, S. (2014). Educational effectiveness research (EER): a state-of-the-art review. *School Effectiveness and School Improvement*. 25 (2), 197–230.
- Rutter, M. (1979). *Fifteen thousand hours : secondary schools and their effects on children* Cambridge. Mass: Harvard University Press.
- Sahlberg, P. (2011). The professional educator: Lessons from Finland. *American Educator*. 35(2), 4–38.

Saleem, F., Naseem, Z., Lbrahim, K., Hussain, & A., Azeem, M. (2012). Determinants of school effectiveness: A study of Punjab level. *International Journal of Humanities and social Science*. 2(14), 242–251.